

BIBLIAÉRTELMEZÉS

KOROK, MÓDSZEREK, KONTEXTUSOK

ÍRÁSOK BENYIK GYÖRGY TISZTELETÉRE
68. SZÜLETÉSNAJJA ALKALMÁBÓL

Szerkesztette / edited by / herausgegeben von: SZŐNYI ETELKA

Borító- és kötetterv / design / Design: SZŐNYI ETELKA

Borítókép / cover image / Titelbild:

Michelangelo Merisi da Caravaggio: *Szent Jeromos*

Bűnbánó Szent Jeromos

Szent Jeromos írás közben

Saint Jerome / Der heilige Hieronymus

Saint Jerome in Meditation / Der heilige Hieronymus in Meditation

Saint Jerome Writing / Der heilige Hieronymus beim Schreiben

ISBN 978 963 315 442 7 (Korok–Epochen–Eras)

ISBN 978 963 315 444 1 (Módszerek–Methoden–Methods)

ISBN 978 963 315 445 8 (Kontextusok–Kontexte–Contexts)

ISBN 978 963 315 446 5ö (Összes–Alle–All)

© A kötet szerkesztője és szerzői /

authors and editor / Autoren und Herausgeber, 2019–2020

© JATEPress, 2020

Minden jog fenntartva.

Beleértve a sokszorosítás, a reprodukálás, adatrögzítő rendszerben tárolás, bármilyen formában vagy eszközzel – elektronikus, mechanikus, fényképeseti úton – vagy más módon való közlés, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

TARTALOM

A szerkesztő előszava	XIX
Vorwort der Redakteurin	XXI
Editor's foreword	XXIII
Tabula gratulatoria	XXV
(Be)köszöntő	XXVII
Einleitung	XXIX
Foreword	XXXI
TANULMÁNYOK — I. KOROK	1
Manabu AKIYAMA, John: Is 43,21 as the Source of Jn 7,38	3
Introduction	3
1. 7 th Chapter of the Gospel of John (Jn 7:37–38) and 43 th chapter of Isaiah (Is 43:19–21)	3
2. Comments of the Evangelist (Jn 7:39) and the Spirit of Resurrection	4
3. From “the blood and water” to “joy” and “forgiveness”	5
4. The 2 nd Chapter of Genesis	6
5. Relationship between Genesis (Gn 2) and the Second Isaiah (Is 43)	7
6. Process of the action of God described in Genesis (Gn 1)	8
7. Process of rebirth of the community of Jesus (Jn 20)	9
8. Process of rebirth of the people in exile (Is 43)	10
9. Reconsideration on the source of Jn 7:38	11
10. On the problem of punctuations	11
Conclusion	12
Bibliography	13
Detlev DORMEYER: Evangelium und Biographie	15
Einleitung	15
1. Die antike Biographie und die neutestamentlichen Evangelien	15
2. Das Markusevangelium: ein Anti-Evangelium oder ein kritisches Herrscherbios?	21

Ratomir GROZDANOSKI: Texts, Events and Personalities from the Bible that Speak of Macedonia and Macedonians	29
I. Macedonia and the Macedonians in the Bible	29
II. Macedonia Door for the Christianity in Europe	30
III. Macedonia – the First Church in Europe. Mother Church of All	36
IV. A Part of the Bible is Written in Macedonia	39
V. Macedonia and Hellas – Macedonians and Elins. Bible True and Accuracy	41
VI. The Bible for the Church in Macedonia	41
VII. Macedonians Example before the Elins	44
VIII. Lesson for the Elins for Giving Help to the Brothers in Jerusalem	44
IX. The Corinthians Would Not Be a Shamed in front of the Macedonians	45
Summary	46
 Georg HENTSCHEL: Eljas Urteil über Ahasja (2 Kön 1,2–17a)	47
1. Der unmittelbare Kontext	47
2. Die Struktur	48
3. Der Raum	49
4. Die Zeit	50
5. Die Rollen	51
6. Überlegungen zur Gattung	52
7. Gründe für eine gewachsene Einheit	53
8. Theologische Reflexionen	57
9. Ergebnisse	58
Literaturverzeichnis	59
 Rudolf HOPPE: Deuteropaulinische Briefe als Paulusbriefe. Zur Strategie pseudonymer Autoren des Corpus Paulinum	61
Einleitung	61
1. Zur Begründung der nichtpaulinischen Herkunft von Kol, Eph, und 2 Thess	61
2. Die funktionale Bedeutung der Grußliste in Kol 4,7–14	63
3. Das Bild des idealen Völkerapostels im Epheserbrief	67
4. Ein zweiter Brief nach Thessaloniki: Der 2 Thess	69
5. Fazit	71
 KARASSZON István: Történelem, történetírás és Ezsdrás–Nehemiás	73

KOCSIS Imre: A János-evangélium prologusának bibliai előzményei és vallás- történeti háttere	83
A prologus szövege	84
A prologus és az Ószövetség	85
A prologus és a palesztinai zsidóság iratai	89
A prologus és a görög–hellenista világ irodalma	91
A prologus és a gnosztikus iratok	92
Bibliográfia	93
Stephan LEIMGRUBER: Bibel und Koran im Vergleich	95
Hinführung	95
Gemeinsamkeiten und Ähnlichkeiten von Bibel und Koran	96
„Die Bibel im Koran“	98
Die Differenzen betreffend Entstehungszeit von Bibel und Koran	99
Das Spezifische der Bibel im Unterschied zur koranischen Jesulogie	100
Welche Inhalte stehen im Koran?	102
Fazit	104
Lehel LÉSZAI: Jesus' commission to his disciples	105
1. Introduction	105
2. How they were sent	105
3. Conclusions	115
Bibliography	116
Johannes MARBÖCK: Sir 40,18–27: Was das Leben kostbar macht – vom höchsten Wert der Gottesfurcht	121
Einführung	121
1. Text	122
2. Gliederung und Struktur	123
3. Auslegung	124
Bibliographie	129
MARTOS Levente Balázs: Válság és megújulás, panasz és remény. Illés próféta a Rómaiakhoz írt levélben	131
Martin MEISER: Die Rezeption der Apostelgeschichte in den ersten drei Jahr- hunderten	139
1. Literarische Kennzeichnung	140
2. Die Apostelgeschichte im Dienst antihäretischer Polemik	142
3. Apologetik gegenüber der griechisch-römischen Umwelt	146

4. Antijüdische Polemik	150
5. Kirchliche Disziplin	151
6. Einzelne Wendungen	156
Bibliographie	156
Tobias NICKLAS: Bibel lesen – die Welt mit anderen Augen wahrnehmen . . .	161
Gleichnisse: Die selbstwachsende Saat (Mk 4,26–29)	165
Beispiel 2: Ostern (Mk 16,1–8)	168
Karl-Wilhelm NIEBUHR: Die Bedeutung des antiken Judentums für das Verständnis des Neuen Testaments	173
1. Der Gottessohn aus dem Gottesvolk	173
2. Quellen zum Frühjudentum vor 70 n. Chr.	177
3. Heilige Schrift und Tora im Frühjudentum	181
4. Das Neue Testament im Licht des Frühjudentums	185
Bibliographie	186
Ottó PECSUK: The Beginnings of Bible Mission of the British and Foreign Bible Society in early 19 th Century Hungary	189
The Pre-Wimmer period	189
The Wimmerian Period	192
Summary	195
Works Cited	196
PERES Imre: Magyar kommentárok a Jelenések könyvéhez	197
Bevezetés	197
1. A jó kommentár metodológiája: általános, de lényeges megállapítások . . .	198
2. Kötelezően megválaszolendő kérdések az Apokalipszis-kommentárban . . .	199
3. A mai magyar Apokalipszis-magyarázatok evidenciája	201
4. A mai magyar Apokalipszis-kommentárok hibaelemzése	205
5. A mai magyar Apokalipszis-kommentárok (feltételezett) genezise	206
Felhasznált és/vagy érintett művek jegyzéke	208
ROKAY Zoltán: Melius Juhász Péter (1532–1572) „hermeneutikai” elve	211
Az előzmények	212
Zoványi Melius-értelmezése	213
1. A kinyilatkoztatás és az értelmezés viszonya (Melius művében)	214
2. Melius értelmezésének alapelve és annak megvalósítása	215
3. <i>Sámuel</i> és a <i>Királyok könyve</i> inek krisztológiai értelmezése Meliusnál	216
4. Melius Zoványi által regisztrált konfesszionális túlkapásai	222
5. A pasztorális szempont	223

Stefan SCHREINER: „Die <i>Tora</i> ist gegeben worden, um ausgelegt zu werden“ (Doch welchen Text legen wir der Exegese zugrunde?)	227
Die <i>Tora</i> als Heilige Schrift	227
Der Prophet – Kündler und Interpret der <i>Tora</i>	229
Von der Mündlichkeit zur Schriftlichkeit: Die drei Ebenen des Textes der <i>Tora</i>	234
Der masoretische Text – ein „Kunsttext“ aus dem Mittelalter (?)	245
SZATMÁRI Györgyi: „És ti kinek tartotok engem?” (Mt 16,15) Közelítések a mátéi nemzetségtáblához	249
1. Genealógia és kulturális emlékezet	249
2. Jézus családfája Máté és Lukács evangéliumának horizontján	250
3. Egy családfa, két nézőpont	251
4. A mátéi nemzetségtábla egyedi elemei	255
TOKICS Imre: A Tutanhamon sírjában fellelt boroskorsók érdekessége	263
1. Szőlőtermelés és borkészítés	263
2. Tutanhamon sírkamrája a borra vonatkozóan	265
3. Hagyományörző bortermelés	267
4. Szüret és borkészítés	267
5. Az elfogyasztott bor hatása	268
6. Összegzés	270
Mato ZOVKIĆ: Three Words of Jesus on the Cross in Luke’s Passion Narrative	273
The Seven Words in sermons and meditations from the 15 th to the 21 st centuries	274
Luke’s composition and redaction of the Crucifixion scene (Lk 23:25–49)	278
“Father, forgive them; for they do not know what they are doing” (Lk 23, 34a)	281
Believe me, today you shall be with me in Paradise (23:43)	286
“Father, into your hands I entrust my spirit” (23:46)	288
Conclusion	291
TANULMÁNYOK — II. MÓDSZEREK	293
BEKŐ István: Bibliai hatástörténet a modern szövegértés szolgálatában	295
1. Impulzusok a történetkritika felől	296
2. A hatástörténeti szemlélet újdonsága	297
3. A helyes értelmezés kritériumai	300
4. A hatástörténet alkalmazhatósága a bibliai szövegértelmezésben	301
Felhasznált irodalom	302

BOROS István: Allegorikus tipológia és Antiókhiai Szent Ignác építkezése	303
Allegorikus tipológia	304
Antiókhiai Szent Ignác építkezése	308
A felvonó allegorikus értelmezése	315
Sándor ENGHY: The place of the two books of the Kings in the concept of the canon in the light of the Massorah	321
Summary	334
Bibliography	336
Bernardo ESTRADA: I carismi e l'unità. Una riflessione sulla prima corinzi . . .	339
1. L'unità della Chiesa	339
2. I carismi	339
3. Il battesimo	346
4. L'annuncio e predicazione del vangelo	348
5. L'Eucaristia	350
6. Conclusioni	351
Tord FORNBERG: Where Was Jesus Buried?	353
Bibliography	362
FRÖHLICH Ida: Utópia és realitás a templomtekercsben	363
HODOSSY-TAKÁCS Előd: A júdai államiság megszűnése	377
Az isteni harag évtizedei	377
Hódítók jönnek, foglyok mennek	378
Ez már a vég?	382
A hadseregek végül mindig távoznak	385
Bibliográfia	387
KOCSI György: Az irgalmas szamaritánusról (Lk 10,25–37) – régi és új módszerrel	389
Bevezetés	389
Órigenész homíliája az irgalmas szamaritánusról (a latin szöveg fordítása) . .	389
Órigenész érdeklődése	392
A mai exegéták érdeklődése	394
Az allegorikus exegézis azonosításai	395
A mai exegézis megközelítései Otto Knoch alapján	396
A legfőbb parancs kérdése	397
A felebarát meghatározása	398
Háttérinformációk	399
Összegzés	401

KORMOS Erik: A <i>sensus plenior</i> helye és szerepe a protestáns kiségyházi teológiában	403
Bevezető gondolatok	403
A kiségyházi teológia ihletettségi tana és a <i>sensus plenior</i>	405
A hapax legomena kutatás és a <i>sensus plenior</i>	413
Konkrét esetek, amikor nem tudjuk elkerülni a <i>sensus plenior</i> használatát . .	415
Ihletettségi modell helyett exegézis módszertan	421
KOVÁCS F. Zsolt: A páli közösségek intézményesült egyházi közösségekké alakulásának lehetséges tényezői	423
I. Pál híveinek „lelkes” ragaszkodása apostolukhoz	424
II. A keresztség mint identitásváltoztató tényező	425
III. A keresztény közösségek alapítószemélyhez kötődő sajátosságai	427
IV. Az örömhír tiszta tartalmának „őrei / felügyelői” (<i>episzkoposz</i>)	429
V. A közösségvezetővel szembeni elvárások	432
VI. Összegzés	435
Bibliográfia	436
KUSTÁR György: Első századi palesztin térhasználat és a Mt 6,6 újraértelmezése a Jézus-követés fényében	437
I. Bevezetés	437
II. Zsidó háztípusok Jézus korában	437
III. Térhasználat, „privát tér” hiánya	439
IV. A belső szoba (<i>tameion</i>)	442
V. „Egyéni” kegyesség	443
VI. Magány és a kegyesség – következtetések	444
Michael LABAHN: Wessen Macht – die des Teufels oder Gottes? Zur politischen Interpretation des Neuen Testaments am Beispiel der Dämonisierung irdischer Macht in Q in der dritten Versuchung Jesu nach Q 4,5–8	447
1. Einleitung	447
2. Der Beitrag der dritten Versuchung Jesu zum Verständnis der Macht im Dokument Q	451
3. Intra- und extratextuelle Beobachtungen zu einer kritischen Interpretation politischer Macht	455
4. Zusammenfassung	462

Božo LUJIĆ: The Role of a Hebraic Concept of History in Shaping a Historical Way of Thinking	465
1. Genealogy as a means of breaking the mythical and the emergence of the historical thinking	467
2. A little historical credo – showing God's actions in historical events	470
3. Elijah's Theophany at Mount Sinai as deeply historical	473
4. The role of history in the Book of the prophet Ezekiel	476
Instead of a conclusion	478
NAGY L. János: A kettős szillogizmus működése kanonizált szövegekben	481
1. A nyelvészet, a logika és a biblikus tudományok határán	481
2. A kettős szillogizmus Deme Lászlótól Békési Imréig	481
3. A kettős szillogizmus logikai és retorikai kapcsolatairól	483
4. Kanonizált szövegek elvárástörő kötőszóval	485
5. Példák a nem elvárástörő <i>de</i> alkalmazására	488
6. Lehetséges következtetések	489
Irodalom	490
PAPP György: Menedékünk az Örökkévaló Isten. Megjegyzések a Zsoltárok 90,1–6 fordításának margójára	493
Záró gondolatok, következtetések	505
Felhasznált irodalom	505
József SZÉCSI: Ben Sira im Neuen Testament und im jüdischen Gebetbuch . .	507
1. Manuskripte	507
2. Zeilen des Neuen Testaments	508
3. Die Acht Glückseligkeiten	510
4. Das Buch Ben Sira und die jüdische Liturgie	513
Stelian TOFANĂ: „Die Evangelisierung“ in einer säkularisierten Welt. Eine biblische Perspektive	515
1. Der Missionsauftrag des Auferstandenen (Mt 28,19–20)	515
2. „Die Evangelisierung“ in der heutigen Gesellschaft	517
3. Die Ursachen der „Unfruchtbarkeit“ des Wortes Gottes in der modernen Welt	520
4. Schlussfolgerungen	527
TÖRÖK Csaba: Biblia és kontextus	529
1. Szinkrónia	529
2. Diakrónia	533
3. Útkeresés	537

TANULMÁNYOK — III. KONTEXTUSOK	539
Klaus BERGER: Gottes Recht versus Menschenrechte	541
CZIRE Szabolcs: A történeti Jézus tanítása a válásról. Mi magyarázhatja a szigorú tiltást?	545
Válás a szinoptikus hagyományban	545
A vitabeszéd szerkezete	547
Farizeusok is mentek hozzá	548
Mit parancsolt nektek Mózes?	550
Többé már nem két test	552
Férfi és nő helyzetének a kiegyenlítése	555
Konklúzió	557
CSERNAI Balázs: A találkozás szentsége. A Jn 13,1–3 mint az evangélium gyűjtőpontjának bevezetése	559
Bevezetés	559
A Jn 13,1–3 szerkezete	560
Lényeges kifejezések	561
Összefoglalás és kitekintés	566
Irodalom	567
GELENCSÉR Gábor: Mezei próféta – a saját hazájában. Biblikus és vallási motívumok a magyar filmben	569
Történeti keresztmetszet	570
Motívumkatalógus	571
Keresztény humanizmus	571
Politikai parabolák	573
Szatirikus látásmód	575
(Vallás)bölcsélet	576
GÉMES István: A Szentlélek az őskeresztény igehirdetésben	581
1. Jézus ügye az őskeresztény igehirdetésben (táblázat)	584
2. Jézus ügye kapcsolása a Szentlélekkel	593
Utószó	599
GYÜRKI László: Szűz Mária Sion hegyén Jézus feltámadása után	601
A Sion hegye	601
Keresztények a Sion hegyén	601
Az archeológia eredményei	602

Irodalmi emlékek tanúsága	604
A „Transitus Beatae Virginis”	604
Szűz Mária a Sion hegyén	605
Mária rokonsága Jeruzsálemben	605
Az Apostolok cselekedeteinek tanúsága	606
Jakab és a jeruzsálemi egyház	607
Mária tisztelete a Szent Sion templomban	609
Két kő a Dormitio templomban	610
Magyar emlék a Dormitio altemplomában	610
Felhasznált irodalom	611
HAMVAS Endre Ádám: A pogányság és az isteni kinyilatkoztatás: apologetikus stratégiák a korai kereszténységben	613
HAMZA Gábor: A kánonjog (<i>ius canonicum</i>) fejlődése és a római jog (<i>ius Romanum</i>)	627
Jutta HAUSMANN: Überlegungen zur Familienmetaphorik in den Psalmen . . .	641
I. Zum Verhältnis Gott – Mensch	641
II. Tochter und Stadt	645
III. Zum Verhältnis Mensch – Mensch	647
IV. Fazit	648
Literatur	649
Friedrich Wilhelm HORN: Hauskirche und Hausgemeinde in neu- testamentlicher Zeit	651
1. Hinweise auf Hausgemeinden im NT	652
2. Religio domestica	654
3. Zwischenfazit	655
4. Inschrift Philadelphia 1. Jh. v. Chr.	656
5. Die erste christliche Haustafel: Kol 3,18–4,1	659
6. Ein Seitenblick: Die Pastoralbriefe	661
7. Beziehungsprobleme und Beziehungslösungen im christlichen Haus	661
HORVÁTH Endre: A Szentlélek szerepe az Efezusi levélben	663
1. Eszkatológiai aspektus	664
2. Ekkleziológiai aspektus	667
3. Gnozeológiai aspektus	669
4. Perszonális aspektus	672
5. Összegzés	672
Irodalom	674

JAKUBINYI György: A húsvétszámítás (Computus Paschalis)	675
KÓKAI-NAGY Viktor: Hatalom és gyülekezet – gondolatok a Róm 13,1–7 alapján	683
1. Történeti háttér	683
2. A szöveg értelmezése	686
3. Perspektívaváltás	691
Felhasznált irodalom	693
KUSTÁR Zoltán: „ <i>De Isten engem kivált a holtak hazájából, és magához emel!</i> ” A 49. zsoltár hozzájárulása a theodicea ószövetségi kérdésköréhez	695
1. Isten igazságosságának kérdése az Ószövetségben. Bevezetés	695
2. A Zsolt 49 szerkezete, műfaja, datálása	696
3. A 49. zsoltár alaprétegének üzenete	699
4. A zsoltár profetikus kiegészítésének üzenete	700
5. Kései, klasszikus bölceleti korrekció	703
6. A zsoltár üzenete az Elohista Zsoltárkönyv kontextusában	704
Függelék: A Zsolt 49 irodalmi rétegződései	705
Felhasznált irodalom	706
Antje LABAHN: Geheimnisvoller Alraunenzauber. Ein konzeptioneller Baustein zur Generierung von Nachkommen in Gen 30,14–16	709
1. Alraunen als magische Pflanzen	709
2. Die Singularität der Alraunen in Gen 30,14–16	712
3. Zur Funktion der Alraunen in Gen 30,14–16 als aphrodisisches Mittel	716
4. Alraunen als konzeptioneller Baustein im Aufbau der Familiengeschichte	719
5. Zusammenfassung	720
NÉMETH Áron: Kísérlet a 124. zsoltár intertextuális értelmezésére	723
1. Bevezetés	723
2. A Zsolt 46 és 124 strukturális összefüggései	724
3. Tartalmi–teológiai megfigyelések	729
4. Összefoglalás	736
Felhasznált irodalom	736
NÉMETH Tamás: Az imádság helye és jelentősége Karl Barth teológiájában	741
1. Bevezető gondolatok	741
2. Az imádság teológiája Barthnál	742
3. Az imádság jelentősége Karl Barth teológiájában	745
Felhasznált irodalom	749

OLÁH Zoltán: „Barátaimnak mondtalak benneteket...” (Jn 15,15)	751
Ráhangelő	751
1. A barátság témája az Ószövetség írásaiban	752
2. A barátság a görög–római világban	756
3. Mit mondanak a zsidó nem biblikus szövegek a barátságról a görög–római korban?	757
4. A barátság János evangéliumában	758
5. Néhány következtetés	761
Gottfried SCHIMANOWSKI: „Das Vaterunser als grundlegende ökumenische Glaubensbasis von Christen und auch Juden“	763
1. Zwei aktuelle Beispiele ökumenischer Rezeption	764
2. Die Situationsangaben in den Evangelien	765
3. Zur antiken Überlieferung als gemeinschaftliches Gebet	766
4. Der jüdische Hintergrund	767
5. Das Gebet gemeinsam „sprechen“	770
6. Das <i>eine Gebet</i> zum Schöpfervater und die weltweite Identität	771
7. Zusammenfassung und Schluss	774
Ausgewählte Literatur	776
Ludger SCHWIENHORST-SCHÖNBERGER: Vom Gebet zur Meditation.	
Der Weg des Beters in den Psalmen	779
Krise des Bittgebetes – Gott oder der Arzt?	779
Das rettende Handeln Gottes	781
Rettendes Wissen	783
Das rettende und das segnende Handeln Gottes	783
Rettendes Wissen: Psalm 73 und das Ijobbuch	784
Vom Gebet zur Meditation: der Psalter als Meditationsbuch	787
„Von guten Mächten treu und still umgeben ...“ (Dietrich Bonhoeffer)	791
SZABÓ Ferenc SJ: Paul Ricœur emlékezete (1913–2005)	793
Kapcsolataim a keresztény filozófussal	793
Paul Ricœur mestere, Gabriel Marcel	794
Intersubjectivité – szeretet-élmény	794
Paul Ricœur hermeneutikája	795
Ricœur utolsó évei – Szemközt a halállal	797
Harc a halál ellen és beleegyezés	799
Jézus húsvéti misztériuma	799

SZABÓ Miklós Xavér: A női vezető szerep igénye a <i>Liber Antiquitatum Biblicarum</i> ban	803
1. Bevezető gondolatok	803
2. A <i>Liber Antiquitatum Biblicarum</i>	803
3. A <i>Liber Antiquitatum Biblicarum</i> és az árnyékból előléptetett nők	805
4. Debóra története a <i>Liber Antiquitatum Biblicarum</i> fejezeteiben (<i>LAB</i> 30–33)	809
5. Debóra bibliai és újraértelmezett karaktere	815
6. Záró gondolatok: a női vezető szerep igénye a <i>Liber Antiquitatum Biblicarum</i> ban	819
Irodalomjegyzék	820
SZIGETI Jenő: „Megújul ifjúságod, mint a sasé”	823
SZLÁVIK Gábor Tibor: A modern emberi jogok antik paralellei: megjegyzések két újszövetségi hely és egy vértanúakta egy helyének értelmezéséhez (ApCsel 22,24–25 skk. és Gal 6,10., ill. Mart. Clem. 3,2.)	827
I. sz. függelék	833
II. sz. függelék	835
Rövidített formában közölt görög és latin művek, illetve auktorok	837
Rövidített formában közölt szakirodalom	838
Felhasznált elsődleges irodalom (válogatás)	838
Felhasznált másodlagos irodalom (válogatás)	839
Modern szerzők műveinek esetében alkalmazott rövidítések feloldása	840
Egyéb rövidítések	840
SZUROMI Szabolcs Anzelm O.Praem: Az igazságosság és irgalmasság elve a biblikus források alapján, az egyházatyák, a középkori teológia és a Katolikus Egyház hatályos jogának értelmezésében	841
I. Az igazságosság és irgalmasság biblikus alapú meghatározása a patrisztikus szerzőknél és Aquinói Szt. Tamásnál	842
II. Az igazságosság és irgalmasság mint alapelv a bűnbocsánat szentsége kiszolgáltatásához az ókeresztény kortól a hatályos Egyházi Törvénykönyvig	845
III. Az Egyház korai – biblikus alapú – magyarázatának fennmaradása az igazságosság és irgalmasság modernkori büntetőjogi értelmezésében	850
IV. Konklúzió	852

Vadim WITTKOWSKY: Johannes Markus und „Simeon“ Petrus: Lukanische Figuren auf der Folie des papianischen Zeugnisses	853
1. Papias und Lukas über die Entstehung der Evangelien	853
2. Lukas und die handelnden Personen seines Doppelwerks	856
3. Zusammenfassung	867
ZAMFIR Korinna: „Add nekem az Úr pecsétjét” (APTh 25). A keresztség Pál és Péter cselekedeteiben	869
Keresztség és (ön)keresztelés Pál cselekedeteiben	870
Péter cselekedetei: Theón kapitány megkeresztelése	876
Záró gondolatok	877
A kötet szerzői	879